

NHỮNG GIẢI PHÁP HƯỚNG NGHIỆP VÀ PHÂN LUỒNG HỌC SINH SAU TRUNG HỌC CƠ SỞ Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

• ThS. PHẠM VĂN KHANH

Sở Giáo dục và Đào tạo Tiền Giang

1. Đặt vấn đề:

Hơn 20 năm qua, thực hiện chủ trương phân luồng HS sau trung học của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các tỉnh trong vùng Đồng bằng Sông Cửu Long tuy có đạt được một số kết quả đáng khích lệ song cũng đang đứng trước nhiều yếu kém kéo dài chưa khắc phục được một cách triệt để, nhất là trong công tác hướng nghiệp và phân luồng HS sau trung học cơ sở.

Trong thực tế, khi giải quyết vấn đề phân luồng HS sau trung học cơ sở phải gắn liền với việc giải quyết tốt vấn đề giáo dục (GD) hướng nghiệp ở trường phổ thông, vấn đề phát triển GD nghề nghiệp, vấn đề nhận thức và tâm lý xã hội đối với việc phân luồng.

2. Phân luồng trong GD là gì?

Phân luồng HS sau trung học là việc lựa chọn, sắp xếp mang tính xã hội để HS sau khi tốt nghiệp trung học (trung học cơ sở hoặc trung học phổ thông) tiếp tục được GD và đào tạo theo những khuynh hướng và ngành học khác nhau phù hợp với nguyện vọng, năng lực HS và nhu cầu xã hội.

Việc phân luồng HS sau tốt nghiệp trung học phổ thông vì vậy là lẽ đương nhiên phải chấp nhận và ít nhiều HS đều có tâm thế chuẩn bị từ trước.

Việc phân luồng HS sau tốt nghiệp trung học cơ sở hiện nay ít được chuẩn bị hơn vì vậy còn nhiều vướng mắc, trở ngại trong thực hiện. Sau trung học cơ sở, HS được phân chia theo ba luồng: GD trung học phổ thông, GD thường xuyên và GD nghề nghiệp. Trong mỗi luồng có sự phân hóa theo luồng, thí dụ trong luồng trung học phổ thông có trường trung học phổ thông chuyên, trường không chuyên, các trường năng khiếu khác nhau hoặc phân hóa nhỏ hơn như

các ban khoa học tự nhiên, khoa học cơ bản, khoa học xã hội nhân văn trong trường trung học phổ thông phân ban.

Trong GD nghề nghiệp có trường trung cấp chuyên nghiệp, trường trung cấp nghề, sơ cấp nghề với nhiều ngành, nghề đào tạo khác nhau. Như vậy, sự phân luồng HS sau trung học cơ sở cũng có nhiều khuynh hướng đa dạng.

Tuy nhiên cần phân biệt phân luồng khác với phân hóa. Phân hóa giúp cho phân luồng được đa dạng và cụ thể hơn. Khái niệm phân hóa rộng hơn phân luồng, phân luồng và phân ban là các giải pháp thực hiện dạy học phân hóa.

3. Thực trạng và giải pháp phân luồng HS sau trung học cơ sở ở Đồng bằng Sông Cửu Long.

3.1. Thực trạng:

Khó khăn bất cập hiện nay trong công tác phân luồng HS sau trung học cơ sở (THCS) ở Đồng bằng Sông Cửu Long là luồng trung học phổ thông có tỉ lệ và số lượng quá lớn, luồng GD thường xuyên và GD nghề nghiệp còn nhỏ, chưa tương xứng và chưa thông thoáng đối với người học. Tuy không phải là tất cả nhưng đó là khó khăn chung của nhiều tỉnh trong vùng. Một số tỉnh có tới 30-40 trường trung học phổ thông nhưng chỉ có 3-4 trường trung cấp chuyên nghiệp (TCCN), dạy nghề. Nhiều tỉnh do tỉ lệ tuyển sinh lớp 10 THCS lên tới hơn 70% HS sau tốt nghiệp THCS nên cũng có tới 20% HS lớp 10 không đủ sức lên lớp 11 vào năm sau và đa số HS trong diện này thường bỏ học gây lãng phí lớn cho xã hội.

Nguyên nhân cơ bản của tình hình này là do ngành GD mở rộng tối đa luồng trung học phổ thông hoặc do HS không đánh giá được năng lực, điều kiện của mình nên chọn luồng sai. Đó

Bảng thống kê tương quan số lượng giữa các trường trung cấp chuyên nghiệp (TCCN) và trung học phổ thông (THPT) của một số tỉnh trong vùng (năm 2009)

STT	Tên tỉnh	Số trường THPT	Số trường TCCN	Tỉ lệ TCCN/THPT
1	Tiền Giang	34	5	14,72%
2	Long An	41	2	04,80%
3	Bến Tre	31	2	06,45%
4	Đồng Tháp	42	5	11,90%
5	Hậu Giang	22	1	04,50%

cũng chính là những yếu kém trong công tác hướng nghiệp và phân luồng HS sau THCS hiện nay.

3.2. Giải pháp

Một cách tổng quát, để thực hiện tốt việc phân luồng HS sau THCS cần có 4 điều kiện:

*Thứ nhất: Muốn phân luồng đúng nghĩa trước hết phải có đủ luồng, có sự cân đối giữa các luồng, đa dạng trong phân hóa luồng.

*Thứ hai: Luồng phải thông thoáng đủ dung lượng, người tham gia có đủ thông tin về luồng mà mình lựa chọn.

*Thứ ba: Các luồng có sự liên thông cần thiết, không có luồng ngõ cụt.

*Thứ tư: Chúng tỏ được hiệu quả xã hội sau phân luồng.

Thí dụ như sau khi thực hiện phân luồng HS sau THCS mạnh mẽ ở một địa phương nào đó thì hiệu quả đạt được là:

- Đối với GD phổ thông mặt bằng chất lượng đại trà của GD phổ thông được nâng lên.

- Đối với GD thường xuyên đa số HS học tập với chương trình vừa sức nên học tập có kết quả, tiến bộ.

- Đối với GD nghề nghiệp tay nghề bậc thợ HS sau tốt nghiệp đảm bảo theo chuẩn nghề nghiệp và có được việc làm, có thu nhập cho bản thân, gia đình.

- Số lượng, tỉ lệ và cơ cấu nhân lực qua đào tạo của địa phương được cải thiện.

Các giải pháp phân luồng HS sau THCS trong tình hình hiện nay cần thực hiện các nhóm giải pháp như sau:

3.2.1. Nhóm giải pháp tác động nhận thức:

Huy động phát huy vai trò của nhiều chủ thể tham gia như các cơ quan nhà nước, nhà trường, gia đình, doanh nghiệp, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, báo chí, tác động đến các đối tượng có liên quan đến hướng nghiệp nhằm làm tăng tính hiệu quả của GD hướng nghiệp và phân luồng, làm xoay chuyển tư duy và tâm lí của xã hội về đầu tư cho GD và việc học nghề. Đặc biệt cần làm xoay chuyển nhận thức xã hội như tâm lí khoa bảng, tâm lí không thích học nghề, học trung cấp chuyên nghiệp của HS THCS dẫn đến việc lựa chọn luồng, chọn nghề không phù hợp với bản thân.

3.2.2. Nhóm giải pháp đầu tư:

Tăng kinh phí đầu tư bằng nhiều nguồn lực cho các trường trung cấp chuyên nghiệp, các trường nghề, các trung tâm GD thường xuyên với tỉ lệ thích đáng để các trường này đủ mạnh tạo ra các luồng cân đối, hiệu quả. Cần tránh khuynh hướng quá tập trung đầu tư cho GD phổ thông, đầu tư nhỏ giọt cho GD nghề nghiệp, GD thường xuyên.

3.2.3. Nhóm giải pháp chính sách và xã hội:

Khuyến khích các nhà đầu tư hướng vào lĩnh vực trung cấp chuyên nghiệp, dạy nghề. Tuyên dương người có tay nghề, bậc thợ giỏi, cấp học bổng cho HS học nghề, giải quyết việc làm cho người học sau khi đào tạo.

3.2.4. Nhóm giải pháp về quản lí nhà nước:

Sử dụng các biện pháp quản lí nhà nước để chỉ dẫn, định hướng cho công tác hướng nghiệp, thực hiện phân luồng HS sau THCS lành mạnh, đúng hướng. Xây dựng và kiểm soát chuẩn đào tạo trong GD nghề nghiệp chặt chẽ.

4. Những đề xuất:

Ngành GD nên có các văn bản chỉ đạo nhằm cụ thể hóa về lộ trình, bước đi định hướng việc phân luồng HS sau THCS. Nên chăng đến năm 2015, 2020 còn khoảng 50-60 % HS sau THCS vào trung học phổ thông. Tăng dần tỉ lệ HS sau THCS vào trung cấp chuyên nghiệp, dạy nghề lên 25-30% vào năm 2015, 2020.

Cải tiến công tác GD hướng nghiệp tại các trường trung học về nội dung, tổ chức lại bộ máy GD hướng nghiệp, gắn kết chặt chẽ hơn nữa công tác GD hướng nghiệp với các doanh nghiệp địa phương, các trường đào tạo. Cần có một định biên chuyên trách về công tác tư vấn học đường, tư vấn hướng nghiệp ở các trường THCS, trung học phổ thông. Định biên này được đào tạo chuẩn về chuyên môn nghiệp vụ.

Ở những nơi có điều kiện chuyển dần chức năng, nhiệm vụ GD kĩ thuật tổng hợp hướng nghiệp từ các trung tâm kĩ thuật tổng hợp hướng nghiệp hiện nay về các trường phổ thông. Các trung tâm kĩ thuật tổng hợp hướng nghiệp được nâng cấp để trở thành các trường đào tạo. Về lâu dài, các trường trung học phổ thông, THCS phải đảm nhận công tác GD kĩ thuật tổng hợp hướng nghiệp cho HS của mình.

Có chương trình, kế hoạch phát triển các trường trung cấp chuyên nghiệp trong vùng như tăng qui mô đào tạo đủ giáo viên trung cấp chuyên nghiệp dạy nghề đang thiếu hiện nay, có trường Đại học sư phạm kĩ thuật làm nòng cốt đào tạo bồi dưỡng cho vùng trong những năm tới. Chương trình phát triển các trường trung cấp gắn kết chặt chẽ với chương trình phát triển nguồn nhân lực.

Chỉ đạo chất lượng đào tạo trung cấp chuyên nghiệp theo hướng chọn một số trường thí điểm để đầu tư về trang bị, về chuẩn đào tạo chất lượng cao. Về đại trà, chuẩn đào tạo phải đảm bảo HS khi tốt nghiệp ra trường có từ trên 90 % đi vào sản xuất được ngay. Về kiến thức, kĩ năng trình độ của HS sau khi tốt nghiệp đảm bảo bằng hoặc cao hơn mặt bằng trình độ kĩ thuật

(Xem tiếp trang 62)